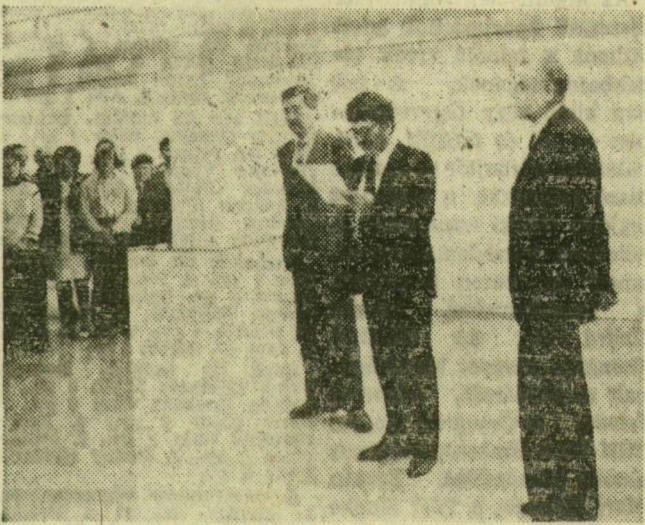

Megnyílt Kass János tárlata

Több száz művet — illusztrációkat, könyvművészeti remekket, grafikai lapokat, bélyegeket és kispasztikákat — mutat be gyűjteményes kiállításán a szegedi születésű Kass János. Munkácsy-díjas, érdemes művész. A Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárának három szintjét megtöltő kiállítást a pályatárs és barát, Juhász Ferenc, Kosuth-díjas költő, az Új Írás főszerkesztője nyitotta meg sodró erejű, vallomásértékű prózaversével. A nagyszámú közönség előtt a megnyitó után levetítették Takács Gábor Három könyv — három művész, Jose Andras Lacko Credo és Rózsa János Kiállítás című kisfilmjeit. Vasárnap, a megnyitás alkalmából a posta alkalmi bélyegzést tartott.

Kass János gyűjteményes tárlata május 27-ig látható. Képünk a megnyitó egy pillanatát örökítette meg. Jobbról a kiállító Kass János, középen Juhász Ferenc megnyitóját mondja.

Népművészeti kiállítás és vásár

Népművészeti kiállítást és vásárt, valamint az eseményhez kapcsolódó vásári játékokat rendeztek vasárnap a Szegedi Ifjúsági Házban. Az ország csaknem minden tájáról érkezett mézeskalácsosok, fazekasok, kékfestők, fafaragók, tojásfestők és bőrművesek az Ifjúsági Ház 1200 személyes nagytermében rakták ki portékájukat. A vásárt népi táncosok, színjátszók rövid műsorokkal színesítik.

A különleges programra a szegedi folklorklub együttese a város forgalmas részén hívogatták a közönséget.

A kultúra szálláshelyei

Különös tévériportot láthattunk a közelmúltban. Egy pécsi gyermekorvosnő hátat fordított a konvencióknak, s szokatlan hangulatú rendelőt alakított ki. Pop-artos kerámiaburkolat került az egyik falra, a többi helyre meg színes, lebilincselő képanyag. A polcokon, az asztalokon ugyanakkor változatos, szépséges könyvek és manipulálható játékok sorakoztak. Egyszóval: esztétikus-játékos kultúrteremmel alakult a várakozó, és csodák csodája, a gyermeki szorongások, féltelmek fokozatosan megszűntek. Lerövidült a fájdalom, másfajta megvilágításba került az orvosi rendelő, mert a hangulatos, életszerű környezet hatékony görcsoldónak bizonyult.

1.

Igazában persze nincs ebben semmi különös. Régióta tudjuk, hogy a művés, esztétikus tárgyaknak, a szép emberi környezetnek a varázssereje van. Legfeljebb napjainkban fedezzük fel teljesebben: hányféle területen kamatoztatható ez a hatásrendszer. Tér- és színdinamikai megfontolásokat mérlegel a gyárakat, üzemeket tervező kollektíva, mint ahogy a különféle termékek születésénél is egyre természetesebb a formatervezők bábáskodása. Oldódik tehát egy makacs beidegződés, amelyik a tárgyi, környezeti formának pusztán külsőleges, járulékos szerepet biztosít, s ezzel a tartalmi, funkcionális vonásokat is mechanikusan értelmezi.

A köznapi tapasztalás mindemellett nehezen tűri a rózsás általánosításokat. Egy ominózus rendezvényre készültünk nemrégiben, amiért jó néhány közéleti, városi összebarangoltunk. Művelődési házakba, könyvtárakba vagy éppen egy-egy iskolába toppantunk be rövidbe-hosszabb időre, és akaratlanul is a környezetre kezdtem figyelni. Mert voltunk olyan művelődési házakban, ahol koszfolatokból építkező freskók és szövevényes pókhálók díszlegtek a falakon, a padlón meg a szőnyegen pedig csikkek garmadája. Aztán megfordultunk olyan klub-könyvtárban, amelyben a porosodó könyvvállvány mögött lapult az egyszerű festmény, egyébként országos rangú művész érdemes alkotása. A példákat szaporíthatnám. A rideg, üresen tartongó termék ellentétéért felhozhatnám a túlcicomázott, émelegős miliókat, a tiszteletré méltó jószándék és izlésszerűség keverékét. De ne szaporítsuk a szót! Művelődési házainak egy részének környezeti összképe lehangelően sivár, igénytelen vagy fantáziátlanul egyhangú és érdektelen.

Sokféle motivációval magyarázható ez a jelenség. Az egyik kultúrház-igazgató, akinél egyébként pedáns tisztaság uralkodott, egyszerűen nem hajlandó kitenni semmiféle dekorációt. Az előző években még barátságos szöttesek és akvarellek

melegítették a termeket, aztán ésszerűsített a vezető. Tudniillik a tisztas látogatók összetörték, szétcincálták, törölközőnek használták ezeket a tárgyakat, felesleges tehát előről kezdeni a patáliát. Mások meg arra hivatkoznak: honnan, miből szerezzenek intézményüknek változatos, igényes berendezést, hangulatos, okos műtárgyakat? Még a rendezvényekre is alig-alig futja, nemhogy az efféle dolgokra! De hallottam olyat is: miért kellene a népművelőnek környezetsztétikai felkészültségben is jeleskedni, nem elég, hogy általában tájékozottak, sőt ügyes szervezők?

Szóval: nyilvánvaló túlzások, szemléletbeli és gyakorlati gondok, ellentmondások keverednek az érvelésekben. Senki nem kívánja például, hogy bármelyik népművelő a környezetkultúra professzora legyen, vagy hogy drága pénzért műalkotásokat, dekorációt vásároljon intézményének. Viszont joggal elvárható: alapvetően fejlett és korszerű izléskultúrával rendelkezzenek, s ennek megfelelően a kultúra, a művelődés kollektív szálláshelyei valóban málták legyenek elnevezésükben. Pontosabban szólva: feladatkörükhöz, sajátos, eléggé általános még, hogy elsősorban a rendezvények száma, a különféle átlagok és statisztikai mutatók alapján értékeljük. Mintha a kultúrálódás hatékonysága kizárólag és lényegében a mutatósabb akciókhoz kötődne. Pedig hiába szervezzük évente öt-hat kiállítást egy-egy községben, hiába színvonalas a műalkotás-elemzés egy-egy iskolában, ha a mindennapi környezet szűkesége, igénytelensége lerombolja vagy csökkenti a progresszív hatásokat. Igazság szerint a közvetlen környezet tárgyi, esztétikai impulzusainak kellene igényt, hangulatot teremteni egy intenzívebb kulturális és közösségi tevékenységhez.

2.

No, de miként kerülhetnének közelebb egy ilyen állapotokhoz? Mert az is igaz, hogy a nevelés, a közművelődés szakembereinek se

könnyű a helyzete (nem a kiégett, nemtörődő, disznóhízlaló alkalmazottakra gondolok). Hiányoznak például az elméleti, módszertani kiadványok, amelyekből a környezetformálás sokféle lehetőségét tanulmányozhatnánk, ötleteket, praktikus tanácsokat kaphatnánk. S persze anyagi potenciában se vagyunk túlságosan gazdagok. De ha valóságban számunkra adottságainkkal, nem is olyan reménytelen a helyzet. Igen szép és változatos reprodukció, meg poszterkészletből válogathatunk napjainkban, csak utána kellene járni. Azután van nekünk egy erőteljes amatőrmozgalmunk, miért nem funkcionáltatjuk a legjobban sikerült alkotásokat? Furcsa ellentmondás egyébként, hogy miközben tárgyművelődési mozgalmunk valódi társadalmi küldetését firtatjuk, éppen a legkézenfekvőbb alternatíváról feledkezzünk meg: a szűkebb környezet esztétikus, izléses alakításáról. És nevelési művelődési intézményeinkben is ésszerűbb, gyakorlatiasabb együttműködésre lenne szükség. Jóllehet a fizika- vagy nyelvtanár jobban érti területének szakmai rejtelmeit, ám egy-egy szaktanterem célszerű, esztétikai kialakításában a rajztanárnak is van keresnivalója.

3.

Úgy hallottam, hogy az előjáróban felhozott egészségügyi kezdeményezés ösztönző példának bizonyult. Többben próbálkoznak már a játékos-esztétikus rendelővel, sőt egy amerikai szervezet is tanulmányozni kezdte a baranyai kísérletet. Mi lenne, ha közművelődési, nevelési hálózatunkban is jobban figyelnének a serkentő példákra, egyáltalán a környezetkultúrára?

Nem mondom, hogy a „Tisza udvar, rendes ház” analógiájára versenyprogramot hirdessünk, mert félt volna, pusztán a formális, mutatós akciók szaporodnának. Nekünk pedig a kultúrálódás lényegi, tartalmi vonásait kellene erősítenünk, amihez a művelődési szálláshelyeink igényessége, esztétikuma is hozzátartozik.

Szuromi Pál

Meztelenül

„Mindig a pillanat, a hangulat parancsa szerint.” Így írt Gelléri Andor Endre, vagyis inkább a szívével, az érzelmeivel, mint a ráció irányítójával. Ezért kerültek látszólag rapszodikusnak, kiszámíthatatlannak egymás mellé a szereplői, a hangulatok; ezért érzékelnünk valami álom-szerű lebegést a legvalóságosabb életszeletek leírásain is. Kosztolányi szavai — „tündéri realizmus” — találon jellemzik Gelléri életművét; hiszen mást sem írt, mint a saját, valóságos élményeit.

csak hogy nem úgy, miként megtörténtek, hanem ahogy megélték őket; nem egyszerűen leírta, hanem megéltette, a realitást tündérivé varázsolva, a valóságot vibráló, nyugtalan, szenvedélyes énjén átszűrve.

Eszteregályos Károly tévéfilmje az Egy érzet története című, félbemaradt Gelléri-önéletrajz alapján mint ha ezt a sajátos alkotásleletani folyamatot kívánta volna láthatóvá tenni. Roppant nehéz vállalkozás. Hiszen egy másik művészeti ág, a film, másfajta „sajátos közegében” kellett megmutatnia, miként lehetett az élményből-valóságból összetéveszthetetlen irodalmi mű. E többszörös transzformáció igénye és szüksége láthatóan számos alkotói gondot okozott a rendezőnek, nehányának a megoldatlansága nyomot hagyott a filmen. Például: míg Gellérinek a szülői házhoz való viszonya csaknem teljes és érthető ellentmondásosságban, a visszafogott, mégis hatásos képi megoldások révén kibontakozott előtűnik, szerelmének története és ihlető szerepe zavarosan, néhol követhetetlenül. Ezekben a filmszeletekben érződött leginkább a „tündéri realizmus” képre fogalmazásának nehézsége; költői helyett költőieskedő, realista helyett naturalista képek váltották néhol egymást — megfosztottunk a stílusjegység hatásától.

Mindezek ellenére a Meztelenül című tévéfilmnek sikerült megéreztetnie az írói személyiség legjellegzetesebb vonásait, nem kis részben Kozák András játéka révén. Tétovásággal és szenvedélyességgel, örömei és szenvedései, ámuldozásai és reménykedései „gellérisen” hitelesnek hatottak. A filmet Bíró Miklós fényképezte, a dramaturg Szántó Erika volt.

S. E.

Ifjúsági klubtalálkozó

Vasárnap járási ifjúsági klubtalálkozót rendeztek Borsányban, a helyi művelődési központban. Hat ifjúsági klub — Zakányszék, Üllés, Balástya, Ásotthalom, Domaszék és Borsány — nyolcvan tagja a délelőtti folyamán szellemi vetélkedőn mérte össze tudását, majd az üllési képzőművészeti kör

alkotóinak műveiből nyílt kiállítás. Hegyi Veronika, Vass Teréz, ifj. Simonics János, Vidéky Katalin, Dobrossy Ferenc alkotásai kerültek közönség elé.

Délután irodalmi műsorral és Nagy András humorista fellépésével folytatódott a találkozó, amely este diszkóval zárult.

Pszichológus-e Szepesi György?

„Hívja a 33-43-22-es telefonszámot!” A hírverés megfelelő mértékben nagy volt. A Petőfi rádió múlt héten csütörtökön este másfél óras, monstre kérdezz-felelek játékon rendezett, nem először. Mégis első ízben kissé formabontó válaszoló-párosítással: Dr. Ranschburg Jenő pszichológussal és Szepesi Györggyel (neki legújabb funkcióival, az MLSZ elnöki tiszttségével a főszerepben) indították el egy sorozatot. Horvát János tolmácsolta a hallgatók kérdéseit — meg-megoldva őket a sajátjaival.

Nem tudni, a pszichológus és a riporter-futballelnök „párossítása” mennyire volt tudatos, átgondolt akció a szerkesztő, László György részéről, mindenesetre tény: különleges íz, zamatot adott e páros az egész adásnak. Különösen amiatt, hogy a lélekűvárnak szóló, „lélekűváró”, izgalmas kérdések után egy darabig dr. Ranschburg Jenő ott maradt még a stúdióban, s így jelenlétével kénytelen-kelletlen „pszichologizálta” Szepesit. Hogy ő milyen kényes-kinos kérdéseket kaphatott, sejtethető. Viszont amennyire a pszichológus nyugodt, logikus és okos volt, annyi a lebilincselő hatást keltett egy igazi sportember ösztönzése.

Persze, dr. Ranschburg Jenőnek komoly „szakmai” előnye volt. A kérdések mögött a kíváncsiságok személyiségének körvonalait sejtette meg. Sikerült viszont — lehet, hogy a műsor higgadt, derűs, szimpatikus légköre, lehet, hogy a lélekűvár személye vagy a rádióriporter-tudósító-elnök hírneve miatt — a mai magyar futball eddig is soha hangoztatott, de annál kevesebbet alkalmazott

emberi-pszichológiai törvényszerűségeit legalább jelzészerűen fölvezetni a jövő teendőivel kapcsolatban. Szepesi maga is elmondta, töle sokan csodákat vártak, afféle krisztusi tettet, hogy újjával hozzáér a magyar futball fekélyekkel borított testéhez, „kelj fel és járj!” — s máris erőből duzzadó, egészséges, világsszínvonalú foci fakad az új, tiszta forrásból. Beszélt arról is, hogy bukása után — realitás ember, miért ne számítana rá? — közvetít csak újra futballmeccset. Olyan átéltéssel, olyan ihlettel, ahogyan generációk sora megismerte őt Magyarországon. Ha ott még nem is tartunk, a lelkesedésből úgy látszik, még maradt jócskán. Persze, ami a gyakorlati jobbitó tetteket illeti — türelmet kért. Ugyan mi egyebet tehetett volna?

Am ha türelmet biztosítottunk is számára (már aki), ha csodákat nem is várunk tőle (a meccseket nézve egyre többen), ha már-már emberfeletlinek tűnő vállalkozásába netán belebukik is — nagyon szívesen hallgattuk őt így, egy új, szépreményű műsor indítójaként, kicsit kényszer-pszichológusként, a bölcs dr. Ranschburg Jenővel együtt. Külön szerencse volt, hogy megismerhettük, jobban meg is szeretettük őket. Haszon tehát már így is van egy újfajta műsorból, nem is kevés. Még akkor is, ha a magyar futball továbbra is gyengélkedik.

Domonkos László

A háromnapos munkaszünetre

Étel, ital bőségesen

A vállalati, tanácsi jelentések és a helyszíni ellenőrzések alapján a húsvéti élelmiszer-ellátást zavartalannak értékelte a Belkereskedelmi Minisztérium. A készletek — mind a napi, mind a tartós élelmiszerekből — a lakosság igényeit bőségesen kielégítették.

A minisztérium és a tanácsok irányításával az élelmiszer-kereskedelem már felkészült az újabb ünnepi forgalomra. A boltok húsvét után erősen megcsappant készleteit a múlt héten feltöltötték, s a napi cikkek közül is megszervezték a bőséges ellátást. A fogyasztási szokásokat tekintve a május 1-i igény különbözik a húsvétitól, de mert ezúttal háromnapos munkaszünet lesz, nagyobb keresletre számíthatnak az üzletek. A nyitvatartási rendet is ennek megfelelően állapították meg. Az élelmiszerüzletek április 23-án pénteken, azaz hosszabbított munkarend szerint tartanak nyitva. Április 29-én, vasárnap a tejet és a kenyeret árusító boltok, a csarnokokban és a piacokon

levők is — a fővárosban szám szerint mintegy 1800 élelmiszerüzlet — 7 órától 13 óráig fogadja a vásárlókat.

Ezen a héten a húsvét előtti hét is több, országosan 825 vagon hús és húskészítmény kerül forgalomba. A tavaszi újdonságból, a pecsenyekacsából is bőséges a kínálatuk. A halak közül pontyból a tavalyinak csupán a fele áll rendelkezésre ebből a halfajtából nem jut elég az üzletekbe, import halfilé és mélyhűtött tengeri hal viszont van elegendő.

Bor és egyéb szeszes ital, valamint hazai üdítő ital gazdag választékban és bőségesen kapható. Sörből a tavalyinál 15 százalékkal több kerül forgalomba, s ez egészében elegendőnek ígérkezik.

Szokás szerint az arra kijelölt vendéglátó üzletek április 30-án, hétfőn és május 1-én Fedden is árusítanak tejet, péksüteményt és kecsarnokokban és a piacokon nyeret. (MTI)